

Tabel 6.1. Broedresultaten van ganzen en zwanen in het broedseizoen van 2006, zoals vastgesteld in Nederland in 2006/07. Weergegeven is hetaandeel eerstejaars in de populatie, de gemiddelde familiegrootte per succesvol paar (beide met steekproefgrootte) en de maanden waarin dit werd vastgesteld. Tevens is het gemiddelde aandeel eerstejaars in de periode 2001/02-2005/06 gegeven. / Breeding results of swans and geese in 2006, based on age ratio assessments in The Netherlands in 2006/07. Given are the proportion of 1st-year birds and mean brood size for successful pairs (and their respective sample sizes) as well as the months in which samples were collected. For comparison, the mean proportion of 1st-year birds is given for 2001/02- 2005/06.

soort	% juv.	steekproef	fam.grootte	steekproef	gem. % juv. 2001-2005	periode
Knobbelzwaan	13,2	7806	-	-	16,3	okt-nov
Kleine Zwaan	-	-	-	-	10,0	nov ⁵
Wilde Zwaan	15,5	112	-	-	22,5	nov-jan ³
Taigarietgans	-	-	-	-	20,8	dec-jan
Toendrarietgans	12,2	10.120	-	-	16,7	dec-jan
Kleine Rietgans	17,3	16.855	1,81	554	10,5	sep-nov ²
Kolgans	18,0 ⁴	55.045	1,99	951	20,1	okt-feb
Grauwe Gans	23,0	9831	3,82	615	24,5	jul-sep ¹
Brandgans	8,2	9498	1,15	343	14,1	okt-jan
(Zwartbuik)rotgans	3,4	7594	2,35	36 ³	21,2	okt-feb

¹ uitsluitend Nederlandse broedvogels (oostelijk rivierengebied en omgeving Haarlemmermeer) *only Dutch breeding birds*.

² gegevens verzameld in Friesland, in samenwerking met National Environmental Research Institute, Kalo.

³ kleine steekproef *small sample*.

⁴ voor geheel West-Europa 17,5% (steekproef 128.228) en 1,88 jong per paar (steekproef 2720) *for NW-Europe 17,5% first-year and on average 1,88 young/pair*.

⁵ definitieve gegevens niet beschikbaar *not available yet*.

de populatie zelfs lager dan gemiddeld over de afgelopen vijf seizoenen. Bij Kleine Zwaan, Kolgans en Zwartbuikrotgans past dit in een langere reeks van slechte broedseizoenen in de afgelopen 15-20 jaar. Bij Knobbelzwaan en Grauwe Gans bestaan er (ten minste plaatselijk) aanwijzingen voor een verminderd broedsucces in de afgelopen jaren, als gevolg van dichtheidsafhankelijke effecten (zie soortbesprekingen in hoofdstuk 7). Positieve uitzondering was het hoge aandeel eerstejaars Kleine Rietganzen, dat sinds 1995 niet meer gehaald was. Daarmee herstelde de soort zich weer enigszins van het uitzonderlijk slechte broedjaar 2005.

6.4. Ganzen- en zwanenpopulaties in Nederland

Tot dusverre was het gebruikelijk in de watervogelrapporten om bij ganzen en zwanen uitsluitend de getelde aantallen te presenteren (vgl. tabel 4.1), onder de aanname dat deze aantallen representatief zijn voor de grootte van de in Nederland aanwezige populatie. Dit is echter lang niet altijd het geval: uitval van tellingen (bijv. door ziekte van de teller of kortdurende vacatures in belangrijke gebieden) zorgen af en toe voor ontbrekende getallen. Bij de berekening van trends worden deze bijgeschat (zie paragraaf 2.5.4) opdat trends niet worden beïnvloed door telinspanning. In 2006/07 was 10% van het hier gebruikte aantal ganzen en zwanen bijgeschat, en 90% daadwerkelijk geteld (figuur 6.1). Voor individuele soorten kan dit percentage varië-

ren, van 3% geschat bij Zwartbuikrotgans tot 21% bij Toendrarietgans. Gezien het kleine aandeel bijgeschatte gegevens en het belang van informatie over totale populaties, worden met ingang van dit rapport de seizoensmaxima van ganzen en zwanen in Nederland inclusief geschatte aantallen gegeven. Opgaven van seizoensmaxima wijken daarmee af van die in voorgaande rapporten.

Tabel 6.2 geeft de geschatte (en afgeronde) seizoensmaxima van ganzen en zwanen in 2006/07. Net als het aantal gans- en zwaandagen waren ook de maxima bij een aantal soorten lager dan in 2005/06. De meest opvallende afname lieten Wilde Zwaan (-36%), Toendrarietgans (-15%) en Brandgans (-27%) zien – alle drie soorten waarvan in 2005/06 uitzonderlijk grote aantallen werden geteld als gevolg van koude in Noord- en Oost-Europa (van Roomen *et al.* 2007). Bij Knobbelzwaan, Grauwe Gans, Grote Canadese Gans en Nijlgans daarentegen lag het seizoensmaximum op gelijke hoogte of hoger dan in voorgaande seizoenen. De meest uitgesproken jaarlijkse groei tekent zich nog altijd af bij Grote Canadese Gans. Bij de andere drie soorten lagen de maxima in dezelfde orde van grootte als in de afgelopen seizoenen. Hoewel de trend in gans- en zwaandagen en verloop in seizoensmaxima deels twee verschillende eenheden zijn (de eerste houdt rekening met de verblijfsduur, de laatste is vooral een momentopname) lopen de ontwikkelingen van beide bij vrijwel alle soorten goed in de pas met elkaar. Kennelijk is bij hogere seizoensmaxima ook sprake van grotere aantallen in de overige maanden van het seizoen. Gerekend vanaf 1997/98 zijn er slechts drie soorten waarvan de

Tabel 6.2. Seizoensmaxima van ganzen en zwanen in Nederland in 2006/07 en voorgaande seizoenen (geschatte aantallen, afgerond), alsmede jaarlijkse aantalsverandering (trend > 9798, in %) over het gehele seizoen (geschat aantal gans- en zwaandagen) sinds 1997/98. Type winter geeft het karakter van de winter aan (naar IJnsen 1991). Populatieschattingen (sommige inmiddels verouderd) zijn ontleend aan Wetlands International (2006). / Seasonal peak counts of swans and geese in 2006/07 and previous seasons (estimated numbers, rounded). Population refers to size of the flyway-population according to the waterbird population estimates from Wetlands International (2006). Also given is the annual population change since 1997/98, calculated over the entire season (goose- and swan-days, cf. fig. 6.1).

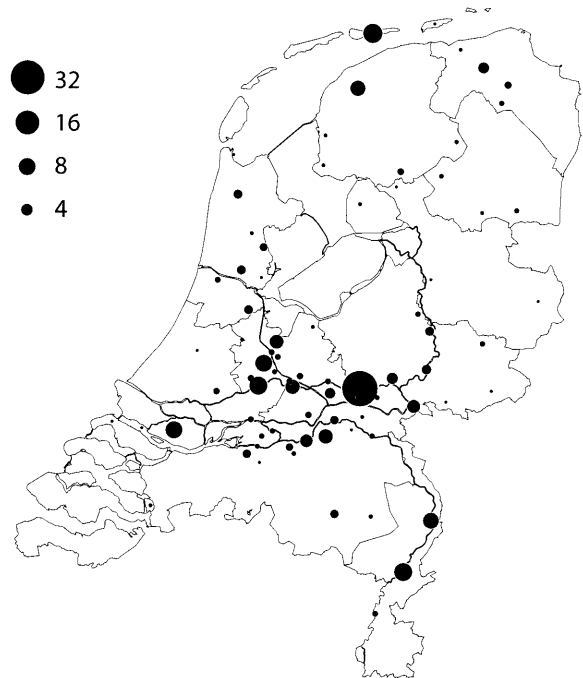
	max. 2002/03	max. 2003/04	max. 2004/05	max. 2005/06	max. 2006/07	trend >9798	totale populatie
type winter:	normaal	zacht	vrij zacht	vrij zacht	extreem zacht		
Knobbelzwaan	30.000	33.000	34.000	31.000	33.000	8,1	250.000
Kleine Zwaan	16.000	12.000	12.000	14.000	12.000	-3,8	20.000
Wilde Zwaan	3800	2500	1900	2500	1600	2,3	59.000
Taigarietgans	5900	3800	4500	4800	4000	13,0	80.000
Toendrarietgans	170.000	178.000	147.000	209.000	177.000	8,9	600.000
Kleine Rietgans	48.000	52.000	67.000	49.000	48.000	9,7	42.000
Kolgans	749.000	645.000	761.000	850.000	821.000	5,3	1.000.000
Dwerggans	98	122	123	100	92	26,5	^{1,2}
Grauwe Gans	327.000	312.000	348.000	316.000	346.000	11,0	500.000
Gr. Canadese Gans	7400	11.000	11.000	14.000	18.000	31,7	?
Brandgans	399.000	346.000	392.000	535.000	388.000	7,8	420.000
(Zw.buik)rotgans	86.000	81.000	78.000	114.000	105.000	1,0	200.000
Nijlgans	14.000	17.000	17.000	21.000	21.000	11,8	?

¹ Maxima ontleend aan Koffijberg et al. 2005 en aanvullingen, incl. losse waarnemingen *Including all observations in the Netherlands*.

² Populatie geherintroduceerde vogels Zweeds Lapland 100-120 individuen; populatie wilde vogels Scandinavië/West-Siberië 8-13.000 vogels. *Numbers refer to re-introduced population in Sweden.*

jaarlijkse verandering in seizoensmaximum duidelijk afwijkt van die van de trend in gans- en zwaandagen: Toendrarietgans, Kolgans, en Grote Canadese Gans. Van alle drie soorten nam het seizoensmaximum per

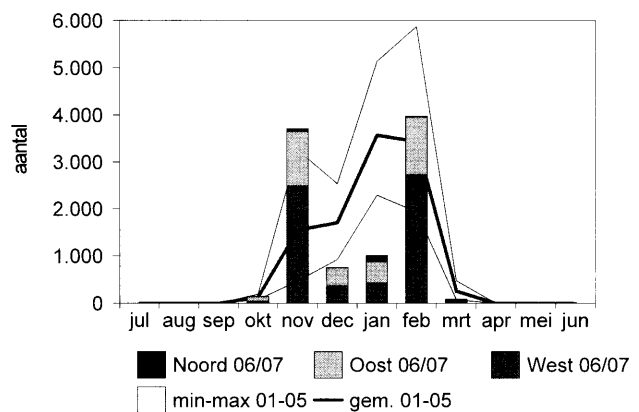
jaar 2-3% minder toe dan het aantal gansdagen. Bij Toendrarietgans en Kolgans heeft dit vooral te maken met de verhoudingsgewijs sterke stijging van het aantal pleisteraars in het najaar.

Figuur 7.22. Zwaangans. Verspreiding (vijffjarig gemiddelde) per hoofdgebied. / Swan Goose. Five-year mean numbers in main census units.

TAIGARIETGANS *Anser fabalis*

Net als bij de Wilde Zwaan vormt Nederland de zuidwestgrens van de winterverspreiding van Taigarietganzen, die de winter vooral in het noordoosten van Duitsland doorbrengen. De trend is dan ook nogal wisselend, met de grootste aantallen in strenge winters, zoals midden jaren tachtig. In de laatste tien seizoenen is sprake van een positieve trend, vooral vanwege eerdere aankomst in het najaar (langer verblijf in Nederland draagt bij aan positieve trend). De gegevens uit 2006/07 wijzen op een winterpopulatie van hooguit 4000 vogels (februari). Of er zoveel Taigarietganzen in ons land verblijven en of de trend en verspreiding een reëel beeld weergeven is onduidelijk. Determinatieperikelen zorgen ervoor dat vogels soms ten onrechte als Taigarietgans worden opgegeven, zo blijkt onder andere uit bestudering van in ons land gefotografeerde Taigarietganzen (anderzijds worden vogels mogelijk ook over het hoofd gezien). Bovendien past uitbreiding van het voorkomen in ons land niet bij de bevindingen in het oosten van Duitsland en Zweden, waar de vogels tenderen in zachte winters steeds noordelijker te overwinteren (T. Heinicke/DDA). Er zijn maar weinig pleisterplaatsen waar de soort elke winter stevast wordt gezien. Het gaat dan vooral om de Gronings-Drentse Veenkoloniën (max.

Figuur 7.23. Taigarietgans. Seizoensverloop in 2006/07. / Taiga Bean Goose. Seasonal changes in 2006/07.

1510 in november), het Fochteloërveen (1520 in februari) en Zuid-Flevoland (1064 in februari). Elders gaat het vooral om kleine groepjes. Mede vanwege de kleine aantallen werden in 2006/07 geen gegevens omtrent het broedsucces verzameld. Op pleisterplaatsen in Oost-Duitsland werden 22% eerstejaars vastgesteld (L. van den Bergh).